

Utbildningsinspektion i Wieselgrensskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Wieselgrensskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	800
Förskoleverksamhet	242
Skolbarnsomsorg	105
Förskoleklass	35

Wieselgrensskolan är belägen i centrala Helsingborg. Området beskrivs som ett medelklassområde med en blandad bebyggelse. Rektorn uttrycker det som att området kan liknas vid en topografisk karta över Sverige. Wieselgrensskolan är en profilskola som betonar framtidstro, kvalitet och engagemang.

Under nästkommande läsår kommer antalet elever att öka beroende av att ca 80 elever kommer att flyttas över från Gustav Adolfsskolan.

På skolan finns idag ca 500 elever i skolåren 7-9 och ca 300 elever i de yngre skolåren. Skolledningen avser minska andelen elever i skolår 7-9 till ca 400 och utöka andelen elever i de yngre skolåren. Endast 55 procent av eleverna på skolan kommer från skolans upptagningsområde. På skolan finns även profilklasser i musik och fotboll. För de yngre skolåren finns skolbarnsomsorgen integrerad i skolans lokaler. Det finns också en fritidsgård i närområdet.

Rektorn ansvarar förutom för skolverksamheten för sju förskolor med totalt elva avdelningar, belägna inom rektorsområdet.

På skolan finns fem arbetslag, ett för skolår F-3, 2 st. i skolår 4-9, 2 st. i skolår 7-9.

En stor del av personal är i åldern 27-35 år och har genomgått den nyare lärarutbildningen.

I likhet med övriga grundskolor deltar Wieselgrensskolan i "Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan".

Inspektörsteamet besökte tre lägenhetsförskolor belägna i bostadsområdet.

Traktörsgatan 1 omfattar en syskonavdelning med 24 barn i åldern 3 – 5 år med en personalgrupp om 1 förskollärare och 2 barnskötare.

Traktörsgatan 2 omfattar en småbarnsavdelning med 20 barn i åldern 1 – 3 år med en personalgrupp om 2 förskollärare och 2 barnskötare.

På Guldsmedsgatans förskola är en syskonavdelning och en småbarnsavdelning inrymd och på dessa utgörs personalgruppen av 5 förskollärare och drygt 0,75 tjänst som barnskötare.

95 procent av barnen har annan kulturell bakgrund.

Kön till förskolorna består till största delen av små barn, vilket leder till att flertalet av de inskrivna barnen är mycket unga, många nyss fyllda ett år.

Genomförandet av inspektionen i Wieselgrensskolan

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Wieselgrensskolan har bestått av undervisningsrådet Per-Ingvar de la Motte samt experten Arne Huseby. Besök i Wieselgrensskolan inleddes den 3 maj och avslutades den 5 maj 2004. Besök på förskolorna genomfördes den 24 februari 2004 av undervisningsråden Lena Godin och Ebba Svartz.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Wieselgrensskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Wieselgrensskolan genomfördes formella intervjuer med elever, personal, skolläddning, elevvårdsteam, vaktmästare och skolvärdinna samt föräldrar. Lektioner i flera klasser besöktes. I Centrums förskolor genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektor samt en personalgrupp i vilken personalrepresentanter från samtliga tre förskolor deltog. Vidare gjordes besök under pågående verksamhet på de tre förskolorna.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborg kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid Wieselgrensskolan framstår elevernas skolmiljö som trygg, välordnad och inbjudande. Förhållandet mellan elever och vuxna präglas av ömsesidig respekt.

Samtalstonen mellan eleverna är livlig och frimodig och de vuxnas förhållnings-sätt förefaller vänligt och positivt. Iakttagelserna bekräftas såväl vid intervjuer med eleverna som vid personal- och föräldraintervjuer. Flertalet elever uttrycker att det råder god stämning på skolan, att de trivs på skolan och känner sig trygga. Mobbing och kränkningar förekommer men i liten utsträckning. Under de senaste åren har antalet mobbningfall minskat.

Elevernas tid är indelad mellan bastid och individuellt arbete (IA-tid.). Med IA-tid menas den tid då eleven har möjlighet till individuellt arbete under handledning av en lärare. Eleverna har möjlighet att välja mellan olika ämnesrum där lärare som undervisar i aktuellt ämne finns. Under bastiden har eleverna liten möjlighet till inflytande. Under IA-tiden menar rektorn att möjligheten till inflytande är betydligt större.

I sammanhanget bör nämnas att skolledningen är medveten om att eleverna inte har det inflytande de skall ha och därför arbetar för att utveckla elevinflytandet till att bli det som avses i måldokumentet. I de observerade klasserna kunde inspektörerna trots det se exempel på hur eleverna fick tillfälle att arbeta självständigt och ansvara för sin planering.

De tre besökta förskolorna är små och inrymda i ombyggda lägenheter i markplan. Två av förskolorna omfattar ett tjugotal barn, en har drygt trettio barn inskrivna. Det begränsade formatet kan vara en orsak till den fina och lugna atmosfär som råder på förskolorna. Barnens lek och rörelse och inte minst deras samtalston är trevlig och frimodig och personalens sätt att tala och umgås med barnen är alltigenom vänlig och professionell. Det framstår som om dessa små enheter kan erbjuda barnen en mycket positiv och utvecklande miljö.

Den nyligen genomförda attitydundersökningen visade att alla föräldrar på de tre förskolorna tyckte stämningen på förskolan var god, att barnen fick lära sig att umgås med andra barn och att konflikter mellan barnen löses på ett bra sätt.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att såväl Wieselgrensskolan som förskolorna i huvudsak erbjuder sina elever en trygg miljö som torde främja barnens och elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Kunskapsresultaten på Wieselgrensskolan är god. Nationella sammanställningar för läsåret 2003/2004 visar dock att 5 elever i skolår 5 och 14 elever i skolår 9 inte nått godkänt på de nationella ämnesproven (se tabell nedan).

Resultat i nationella proven VT-04 Skolår 5

Ämne	Antal som ej nått målen
Engelska, matematik	2
Engelska	1
Matematik	1

Resultat i nationella proven VT-04 Skolår 9

Ämne	Antal som ej nått målen
Engelska, matematik, svenska	4
Engelska, svenska	2
Matematik, svenska	3
Engelska	2
Matematik	3

Andelen elever som var behöriga till gymnasiet visas i nedanstående tabell (siffran inom parentes avser motsvarande siffra för kommungruppen):

2001	2002	2003
92,4 % (89 %)	90,5 % (89 %)	89,6 % (90 %)

I tabellen nedan anges andelen elever i skolår 9 med minst betyget godkänd i samtliga ämnen:

2001	2002	2003
76,6 % (72 %)	79,6 % (71 %)	79,3 % (73 %)

På skolan finns en pågående diskussion kring kunskap och kunskapande kombinerat med en diskussion kring de mål som finns för verksamheten. Pedagogerna påpekar att eleverna är allmänbildande och duktiga att delta i samtal och diskussioner. Man lägger stor vikt vid ämnena svenska, engelska och matematik och av intervjuerna med lärarpersonalen framgick att man tenderar att utveckla skolan till en så kallad treämnesskola.

De mål som finns för verksamheten förefaller ganska okända för eleverna förutom de mål som finns i matematik, engelska och svenska. Skolans betygskriterier presenteras och lämnas till föräldrar och elever i form av ett häfte.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp och dokumenteras genom elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP). Elevernas portfolio är ett viktigt komplement till IUP:n.

En betydande del av barnen på förskolorna har annan kulturell bakgrund och personalen kan notera att barnens kunskapsnivå generellt ligger förhållandevis lågt och de behöver därför mer tid för att utvecklas. Tydligast blir detta för de barn vars föräldrar är analfabeter. Personalen har också över tid kunnat se att barn som börjar sin vistelse på förskolan i tidig ålder har ett bättre utgångsläge vid sin skolstart än de som startar sin vistelsetid strax innan starten i förskoleklassen.

Attitydundersökningen visade att alla föräldrar hade mycket stor tilltro till personalens kompetens och kunnsighet och alla föräldrar menade därtill att deras barn fick ett mycket gott stöd och kunde utveckla tilltro till sig själv.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att flertalet elever har goda kunskaper i förhållande till läroplanernas och kursplanernas mål men att det finns elever som inte når målen vilket bör uppmärksammas och åtgärdas.

De mål som finns för verksamheten behöver förtydligas så de blir bättre kända för eleverna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolans arbete kring normer och värden skall enligt skolledningen genomsyra all verksamhet i skolan och vara en ständigt pågående diskussion, ett arbete som skall leda till gott förhållningssätt. Skolan strävar efter att atmosfären ska präglas av ett gott samarbete mellan elever och lärare. För att uppnå skolans primära uppgifter - kunskapsutveckling och måluppfyllelse - är det viktigt att vardagen fungerar. Wieselgrensskolan är därför en skola med en organiserad struktur, både inåt och utåt. Skolan försöker skapa en vardag med tydliga anvisningar så att man vet vilka spelregler som gäller. Vid samtal med skolledningen framkommer att skolan under en tid varit en "stökig skola" men att det långsiktiga arbetet med att förbättra den anda som fanns på skolan gett resultat. Idag upplevs skolan som en lugn skola. Den kraft som skolan har lagt på värdegrundsarbetet och på programförklaringen har också bidragit till det goda resultatet. Skolan har också formulerat ett antal överenskommelser som ska gälla mellan skola och elever, mellan hem och skola och mellan personal och skola. Föräldrarnas första intryck av dessa överenskommelser var negativt från början men idag har man förståelse och uttrycker att det var nödvändigt för att skapa lugn och ro. Däremot är man tveksam till skolans system med anmärkningar och kvarsittning. Några pedagoger uttrycker en större möjlighet till gränssättning i och med att systemet med överenskommelser införts.

Mobbingsamtal, kompissamtal, kill- och tjejsnack, kamratstödare och dagens kompis är metoder som skolan använder för att arbeta med värdegrundsfrågorna. Frågorna diskuteras också vid de mentorssamtal mellan elev och lärare som förekommer regelbundet.

De intervjuade eleverna i de senare skolåren upplever dock att det inte finns något förebyggande arbete kring normer och värden och att samtal kring detta bara förekommer när problem uppstår.

Inspektörerna bedömer att planen mot mobbning är ett bra redskap för bearbetning av mobbning, men vill påpeka att planen inte omfattar det vidare be-

greppet kränkande behandling. Skolan har därför mindre bra beredskap att hantera alla typer av kränkningar. Inte heller behandlas i planen kränkningar mellan elev och vuxen.

Elevernas formella inflytande sker genom de elevråd som finns på skolan. Det finns två råd. Ett för eleverna i skolår F-3 och ett för övriga elever. Eleverna uttrycker att de har svårigheter att finna former för inflytandet och skolledningens påpekar att lärarna inte tydligt informerar och talar om när eleverna har ett inflytande. Elevinflytandet i undervisningssituationen påverkas av den organisation som finns på skolan menar rektorn. Inspektörerna bedömer att det saknas stringens och en plan för arbetet med elevinflytande. Inflytandet i undervisningssituationen är begränsat och handlar mest om att eleverna får bestämma vad de ska arbeta med när de gjort färdigt de arbetsuppgifter de fått av lärarna. Eleverna i de tidigare skolåren upplever att de har större inflytande än eleverna i de senare skolåren. Inspektörsteamet bedömer vidare att elevinflytandet för närvarande är mycket lärarberoende och behöver utvecklas.

Fritidshemmen på skolan framhåller vikten av elevinflytande i vardagssituationer, vilket kan innebära att eleverna får möjlighet att själva välja aktiviteter när de är på fritids.

På skolan finns en föräldraförening som arbetar med övergripande frågor. Föreningen har deltagit aktivt i arbetet med att skapa lugn och ro på skolan. Man upplever också att skolledningen lyssnar på föräldrarna och att föräldrarna har möjlighet till inflytande. Övriga samverkansorgan är klassmöten och den stödförening som finns för musikklasserna.

De tre förskolornas arbetsplaner belyser på olika sätt visioner och metoder för att grundlägga goda normer och värderingar hos barnen. Dokumenten vittnar om att ett medvetet arbete pågår för att bidra till barnens utveckling till trygga och självständiga medmänniskor. I förskolan Guldsmedsgatans arbetsplan fokuseras exempelvis arbetet med barnens situation som barn med annan kulturell och man tar fasta på att förbereda dem för ett liv i ett mångkulturellt samhälle. På Traktörsgatan 1 poängterar man i arbetsplanen att hela verksamheten skall präglas av glädje, värme och omtanke. På grannförskolan, Traktörsgatan 2 befäster man i sin arbetsplan att "varje barn skall uppmärksammas positivt varje dag". Genom att dagligen skriftligt notera i vilken mån varje barn uppmärksammas kan personalen förvissa sig om att barnet fått den uppmärksamhet det behöver.

Förskolorna har en handlingsplan i arbetet för att motverka mobbning och alla tendenser till utanförskap uppmärksammas omedelbart och tas på största allvar. Personalen uttrycker att utbudet av kompetensutveckling i detta avseende varit god, inte minst till den del det handlat om att bättre kunna möta barn och föräldrar med skiftande kulturell bakgrund.

Biträdande rektor och också personalen framhåller vikten av att ständigt försöka utveckla olika metoder för att intressera och entusiasmera föräldrarna för ett större engagemang. Det finns bland personalen en tydlig förståelse för den osäkerhet som föräldrar med annan kulturell bakgrund kan känna inför mötet med förskolan. Personalen understryker sin uppgift härvidlag och framhåller att det är deras ansvar att finna sådana former för föräldramedverkan att föräldrar,

med eller utan det svenska språket, vågar ta steget mot mötet med personalen och övriga föräldrar. Språkkurser för föräldrarna är en metod som prövats med viss framgång och genom att erbjuda barnpassning i samband med kurserna har man kunna öka intresset. Om personalen håller fast vid sina ambitioner torde föräldraengagemanget kunna bli än bättre eftersom attitydundersökningen visar att föräldrarna vill ha ytterligare möjligheter att påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att man på förskolorna såväl som på Wieselgrensskolan arbetar genomtänkt med frågor som rör arbetsmiljö och delaktighet. Det förebyggande arbetet i att skapa en trygg och trivsamt arbetsmiljö är ett uttalat ansvar för all personal. Dock bör arbetet med elevinflytande utvecklas så att eleverna får ett utökat inflytande framför allt i den vardagliga undervisningssituationen.

Inspektörerna gör också bedömningen att undervisningen till stora delar är lärarstyrd vilket innebär att eleverna har ganska lite inflytande över formerna för arbetet. Ytterligare ansträngningar bör göras i arbetet med att utveckla ett elevdemokratiskt arbetssätt, där den enskilde eleven kan påverka sitt skolarbete i högre utsträckning.

Skolans plan för mobbning bör utvecklas till att även omfatta handlingsplan för kränkande behandling.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Organisationen på enheten omfattar idag verksamhet från skolår F-9. De olika skolåren är placerade i två hus, F-3 och 4-9, vilket försvårar samverkan och skapar skolor i skolan. Som tidigare nämnts kommer skolan att ta emot ytterligare elever från och med läsåret 2004/2005.

I Läroplanen finns angivet att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I Bildningsnämndens Handlingsprogram för skola i Helsingborg anges under rubriken Gemensam utgångspunkt följande:

Individ och grupp: Det pedagogiska arbetet skall planeras utifrån varje enskild elevs unika förutsättningar, önskingar och behov. Lärandet organiseras i en social gemenskap.

Inspektörerna kunde emellertid notera att det i liten utsträckning förekom arbetsmetoder som bygger på en individanpassad undervisning, en undervisning

där samverkan i och mellan arbetslagen ligger till grund för arbetet. Detta innebär att eleven kan beredas möjlighet att arbeta med tematiskt upplagda arbeten och nivågrupperingar i enskilda ämnen där parallella aktiviteter pågår och elever med likartade intressen eller mognadsnivåer kan arbeta enskilt eller i grupp. Den individanpassade undervisningen får främst utrymme då eleverna har s.k. IA tid. Eleverna uttrycker att undervisningen i stort är enformig och handlar mest om genomgångar, läxor och prov. Arbetspassen är i stor utsträckning traditionellt upplagda.

Betygsvarningar ges till de elever som riskerar att inte nå målen för godkänt betyg. Samtidigt skrivs åtgärdsprogram.

Liksom övriga skolor i Helsingborg arbetar skolan med att utveckla individuella utvecklingsplaner (IUP) för eleverna. Detta är ett pågående arbete. Vid intervjuer med eleverna framkommer dock att de ännu inte har någon större kännedom om begreppet IUP. Detta ska dock ses i sammanhanget att arbetet ännu inte är färdigt. Däremot känner de till sin portfolio. Den individuella utvecklingsplanen lämnas till föräldrarna före utvecklingssamtalet.

Någon större samverkan mellan de olika yrkeskategorierna på skolan förekommer inte för tillfället. Fritidspedagogerna deltar i skolarbetet som resurser men deltar inte i planeringen av elevens hela pedagogiska skoldag. Fritidspedagogerna ges inte heller tillfälle att tillräckligt få insyn i arbetet i skolan, vilket innebär svårigheter att knyta an till skolans verksamhet.

Pedagogerna uttrycker att samverkan mellan arbetslagen på skolan behöver utvecklas. De uttrycker också behov av en gemensam pedagogisk diskussion på skolan. Skolledningen uttrycker dock att det förekommer regelbundna tvärgruppsdiskussioner mellan arbetslagen där innehåll och pedagogik diskuteras.

Skolans utvecklingsgrupp har beslutat att temaarbete ska förekomma på skolan under fyra till sex veckor varje läsår. Kärlek, Sex och samlevnad, Latinamerika, Vardagsekonomi är exempel på temarubriker.

De barn som är i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till. Oftast sker detta genom undervisning enskilt eller i grupp tillsammans med specialpedagogen. Arbetet med åtgärdsprogram är under utvecklande. För de elever som riskerar att inte nå målen upprättas åtgärdsprogram. Skolledningen är inte nöjd med utformningen men anser att en förbättring har skett. Dock kan inspektörerna konstatera att åtgärdsprogram upprättats för samtliga elever i behov av särskilt stöd enligt de föreskrifter som finns.

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin. Vid dessa formuleras mål för framtiden samtidigt som man diskuterar hur eleven har nått de mål som formulerats tidigare.

Enligt inspektörernas bedömning, efter lärar- och elevintervjuer, bygger betygsunderlaget i hög grad på de prov som genomförs på skolan. Detta påverkar upplägget av undervisningen, som riskerar att få en traditionell form där individanpassad och tematisk undervisning inte får det utrymme det något större utrymme det skall ha.

Samtlig personal träffas en gång per månad för att diskutera verksamheten och för att informeras. Utöver detta träffas de olika "skolhusen" kvällstid en gång per månad för att planera och diskutera verksamheten.

Personalen på förskolorna ger intryck av yrkesstolthet. Under inspektörsteamets besök avspeglar sig deras professionalitet i barnens lek och aktiviteter. Trots att många barn i grupperna är små blöjbarn pågår strukturerade och till synes väl genomtänkta aktiviteter. Stämningen på samtliga avdelningar är glad och aktiv och barnens spontanitet går inte att ta miste på.

De lokala arbetsplanerna, individuella utvecklingsplaner, portfolios, kvalitetsredovisningar och inte minst förskolans läroplan är instrument som personalen menar är vägledande i arbetet på förskolorna. Att personalen varit delaktig i framtagandet råder det ingen tvekan om. Barnen fördelas under dagens aktiva del i mindre grupper utifrån deras mognad och varje vuxen i arbetslaget har så kallade ansvarsbarn för att säkerställa att varje barns individuella behov blir tillgodosett. Att det finns en medveten pedagogisk insikt är tydligt och att det pedagogiska upplägget grundar sig på den aktuella barngruppen är också uppenbart.

Att vidga barnens omvärld är ett prioriterat arbete men de största pedagogiska ansträngningarna läggs på barnens språkutveckling. Förskolorna driver exempelvis ett projekt i samarbete med biblioteket, ett projekt som bland annat innebär att bokvagnar tillhandahålls ute på förskolorna för att göra litteraturen lättillgänglig för föräldrarna. Översatt informationsmaterial och tvåspråkig personal är ytterligare tydliga exempel på åtgärder för att möta den mångkulturella miljön. Personalens ansträngningar leder som regel till att små barn utan det svenska språket har ett väl fungerande språk när de lämnar förskolan på väg in i skolan.

Det framgår av förskolornas arbetsplaner att arbetet med att identifiera och tillmötesgå barn med särskilda behov är strukturerat och tydligt. Däremot uttrycker såväl ledningen på förskolorna som personalen sin oro över möjligheterna att ge barnen stöd i tillräcklig omfattning.

Något mera utvecklat samarbete mellan förskolan och förskoleklassen tycks inte finnas men i personalgruppen finns en strävan att vidareutveckla samarbetsformerna för att på ett bättre sätt göra övergången trygg för barnen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att man på förskolorna arbetar medvetet för att säkerställa att varje barns individuella behov blir tillgodosett. Den individanpassade undervisningen i skolan bör emellertid utvecklas. Idag förekommer sådan undervisning i liten utsträckning och flera elever upplever undervisningen som enformig och att den handlar mest om genomgångar, läxor och prov.

Det påbörjade utvecklingsarbetet kring åtgärdsprogram behöver fortsätta så att programmen får en gemensam utformning.

Samverkan mellan de olika yrkeskategorierna bör utvecklas så att fritidspedagoger, förskollärare och lärare samverkar i arbetslag i större utsträckning och gemensamt ansvarar för elevens hela pedagogiska dag.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I ledningsorganisationen på Wieselgrensskolan ingår rektorn och tre biträdande rektorer, en med 100 procent tjänstgöringsgrad, samt en med 33 procent tjänstgöringsgrad som framför allt ansvarar för schemaläggningen samt en biträdande rektor med ansvar för områdets förskoleverksamhet. Rektorn har en grundutbildning som lärare och har deltagit i ytterligare kompetenshöjande utbildningar. Rektorn har arbetat som skolledare under många år i Helsingborgs kommun. Biträdande rektor är mellanstadielärare i grunden, har arbetat på skolan i tio år varav sex som skolledare.

Föräldrarna upplever att rektorn är en tydlig ledare som det är lätt att få kontakt med. Lärarna tycker också att rektorn är tydlig men saknar utrymme för pedagogiska diskussioner. De önskar att rektorn tog ett större ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet.

Arbetslagmöten genomförs en gång per vecka samt diskussionskvällar tre gånger per termin kvällstid. Dessutom samlar skolledningen personalen för information var tredje vecka. Medarbetarsamtal genomför rektorn och biträdande rektor tillsammans (100 stycken) för att få ett större djup i samtalen.

Arbetet med skolans kvalitetsredovisning behöver utvecklas. Idag är den inte det levande instrument i verksamheten som den kan vara. Exempelvis är inte föräldrar och elever informerade om den.

En av de biträdande rektorerna ansvarar för det operativa ledarskapet på förskolorna, som omfattar sju förskolor med totalt tretton avdelningar utspridda på ett stort geografiskt område, en till synes alltför omfattande uppgift som kräver ett genuint stöd från rektorn.

Resultatet av intervjuerna visar att rektorn håller låg profil på förskolorna, hans viljeinriktning är knappast känd och han tycks inte heller vara synlig i verksamheten i någon nämnvärd utsträckning. Det står ganska klart att ansvaret för förskoleverksamheten i sin helhet åvilar biträdande rektor. Personalen kan inte i något avseende återge rektorsområdets hållning och det framgår inte heller tydligt huruvida biträdande rektor har någon koppling till en ledningsgrupp.

Av intervjuer med personalen på förskolorna framkommer en samstämmigt positiv bild av biträdande rektor som trots det omfattande ansvarsområdet är synlig, tillgänglig och mycket väl förtrogen med verksamheten.

Kvalitetsredovisningar, kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar säkerställer förskolornas system för att förbättra kvaliteten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorns roll som pedagogisk ledare behöver tydliggöras och ytterligare utrymme för den pedagogiska diskussionen bör skapas. Arbetet med skolans kvalitetsredovisning behöver utvecklas.

Inspektörsteamet gör vidare bedömningen att biträdande rektorns ansvar för förskolorna är omfattande och ett tydligt stöd från rektorn och en koppling till ledningsgruppen är nödvändig.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Wieselgrensskolan är anpassad för funktionshindrade elever.

De elever som har rätt till modersmålsundervisning får sådan. Som språkval erbjuds spanska, franska och tyska samt förstärkt engelska och svenska. I sammanhanget kan nämnas att eleverna i skolår 6 får prova på de tre främmande språken under tre veckor vardera.

Elevernas möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper inom valda ämnen förutsätts ske inom den reguljära verksamheten och genom den individuella utvecklingsplanen. Enligt rektorn ingår elevens val bland annat i den individuella arbetstiden och i form av s.k. forskning. Inspektörsteamet bedömer att detta arbetssätt inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val. Skolan bör därför se över att alla elever erbjuds möjligheten till fördjupning och breddning samt möjlighet till individuellt val.

På Wieselgrensskolan finns profilklasser i fotboll och musik. Profilklasserna kännetecknas av stark sammanhållning, elever med ett genuint intresse och gemensamt mål samt föräldrar med ett stort engagemang som sporrar barnen till ytterligare prestationer. Tanken med profilklasser är att låta de elever som har ett specialintresse kunna kombinera det med sin skolgång. På det sättet ökas intresset för det vanliga skolarbetet och eleven kan lättare nå sina mål. Fotbollsklasser startar i skolår 7. Antagningen sker genom intervjuer på vårterminen i skolår 6. Här tas hänsyn till studiemotivationen och fotbollsintresset samt tränarens bedömning av eleven. En förutsättning för att bli antagen är ett aktivt medlemskap i fotbollsklubb där lagspel värderas högt. I slutet av februari månad får eleven besked om han/hon blivit antagen. Alla barn i skolår 3 och skolår 6 erbjuds att söka till musikklassen. Antagningen sker i januari/februari och behandlar enbart musikaliska färdigheter. Barnens sångröst och gehör testas och de genomgår även drama- och rytmikövningar.

Inspektörerna vill göra kommunen medveten om att urvalstester för mottagande av en elev i en skola inte är tillåtet. Det innebär i sig inte att profilklasser inte är tillåtet. Det förutsätter dock att verksamheten inte bidrar till segregering och att skolan följer bestämmelserna i skollagen som gäller för närhetsprincipen.

Barnen på förskolorna ges möjlighet till stöd på sitt modersmål. Som nämnts under avsnittet om pedagogisk verksamhet och undervisning, finns tvåspråkig personal. Bland materialet på förskolorna finns också ett utbud som kan stödja barnens hemspråk.

Under perioder finns en viss kö till förskolorna och skolledningen ser svårigheter, inom det egna området, att kunna placera köande barn inom stipulerad fyramånaders gräns.

Personalrepresentanterna uppger vid intervjuer att de har liten möjlighet att påverka antalet barn i grupperna men framhåller att de är delaktiga då ett nytt barn skall placeras. Detta för att så långt möjligt medverka till att sammansättningen av gruppen blir så lämplig som möjligt.

Sammanfattningsvis erbjuder skolan det utbud som de statliga bestämmelserna föreskriver och eleverna ges rimliga möjligheter till valfrihet enligt författningarna. Inspektörerna bedömer dock att arbetet med elevens val inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

På skolan finns två specialpedagoger och en speciallärare.

Lärarna upplever att läromedel inte finns i den omfattning som kan förväntas medan skolledningen anser att det finns läromedel i tillräcklig omfattning. De anser också att de är tidsenliga.

Skolans lokaler är ändamålsenliga. Dock saknas grupprum som behövs för att kunna genomföra en flexibel undervisning.

Det finns ett tidsenligt mediatek på skolan.

De flesta lärare har adekvat utbildning för den verksamhet de bedriver. Några lärare är obehöriga. Det gäller lärare i spanska, matematik/No, idrott och hälsa, musik samt i ämnet slöjd (trä- och metallslöjd.)

Skolan har en plan för kompetensutveckling.

Vid intervju med lärare på skolan framkommer att de anser att skolan har för få datorer och att dessa inte alltid fungerar som det förväntas. Skolan har dock över 100 nya datorer som är anslutna till skolans nätverk. De har också en data-tekniker och en datasalsansvarig anställd. Skolledningen påpekar emellertid att

ansvaret för att datorer ska fungera också innebär ett egenansvar som pedagog att sätta sig in i hur datorer ska användas.

Personalgruppen på förskolorna utgörs till största delen av förskollärare och barnskötare med lång yrkeserfarenhet. Vid nyrekryteringar framöver kommer pedagogiskt utbildad personalen att prioriteras.

Lokalerna är ändamålsenliga, ljusa och fräscha medan ledning såväl som personal menar att utemiljön har stora begränsningar. Grönområden i förskolornas närhet skapar trots allt balans.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att läromedel i huvudsak finns i den utsträckning som kan förväntas. På skolan finns ett tidsenligt mediatek och lokaler finns i tillräcklig omfattning men grupprum saknas.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Wieselgrensskolan övergripande är av god kvalitet och att verksamheten i förskolorna är av mycket god kvalitet. Verksamheten präglas av en trygg miljö som främjar lärande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevernas inflytande och ansvarstagande för sitt eget lärande,
- individanpassning av undervisning,
- handlingsprogrammet mot mobbning så att även frågor som rör kränkande behandling ingår,
- samverkan mellan de olika yrkeskategorierna och samverkan mellan arbetslagen,
- elevens val så att eleverna har större valmöjlighet till fördjupning,
- elevernas kunskaper om kursplanens mål i samtliga ämnen samt
- kvalitetsredovisningen som ett instrument för utvecklings- och kvalitetsarbete.

Inspektörsteamet identifierar följande förbättringsinsatser på förskolorna:

- rektors roll som ledare för förskolan samt
- samarbetsformerna mellan förskoleklass och skola.

Datum	Ort
2004-10-08	Lund

Arne Huseby
Per-Ingvar de la Motte
Lena Godin
Ebba Svartz